

**ШУМАДИНЦА,**

ЛИСТЪ ЗА

**КЪИЖЕВНОСТЪ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.**

Учредникъ и издатель Любомиръ И. Пенадовићъ.

ТЕЧ. V. Овај листъ излази у Вторникъ и Четвртакъ на по табака, а у Суботу на табаку. Цѣна му е за три мѣс. 5, а за пола годане 10. цванц. За огласе плаћа се одъ врте 5 крајц. за трипутъ. № 44.

**ЦРНЫЙ ПРОСИЯКЪ.**

(п р о д у ж е н о.)

Елена и Ксавіе нису нарочито мислили о својој любви. Елена е пустила на волю својој чистой и безазленой њжиности, немајући предъ очима опредѣлену цѣль, ничегъ неустрашавајући се и ничегъ нестрашећи се. Она любляше човека, кога е господињъ одъ Рембри радо своимъ избавителмъ називао. И будући да духъ противурѣчія налази свое место и у наибольшимъ наравима, то небыаше невероватно, да е она малко башъ зато овогъ човека любила, што га е госпоя Маркиза мрзила.

Ксавіе пакъ, — Ксавіе — любляше, и тимъ е све казано. Онъ имаѣше 22 године, могаше саняти кадъ се коя на њга само насменула, и споменъ на какавъ балъ причинявао му е срећу за дуже време.

Текъ на свршетку игре опомене се Елена, да има нешто Ксавіе-у казати. Погледи немирно свуда унаоколо, да бы се уверила, да ѡй ко неprisлушкуе и учини се озбиљниомъ.

„Господињъ Ксавіе“, рече она сасвимъ тихо, „я самъ казала, да бы вечерась дошли.“

„Кадъ бы знали, моя господична, како ме та речъ срећнымъ чини.“ одговори Ксавіе страстно.

„Пустите ме да изговоримъ“, настави девојка, „Кадъ садъ о томе размишлявамъ, чини ми се, да самъ неправо учинила. Я самъ васъ хтела опоменути, да одъ известногъ лица будете на опрезу, али нисамъ сигурна и боимъ се. Међутимъ веруйте ми, г. Ксавіе, будите предосторожни.“

„То е чудновато“ И Каралъ ми каза, да имамъ неприятелиа.

„Господињъ одъ Каралъ? И не вамъ га именовано?“

„Ніе; нехтеде.“

„Е добро г. Ксавіе“, рече девојка запынюћи, „то ѣу вамъ я оногъ неприятелиа именовати. Узмите се наумъ одъ госпое одъ Рембри.“

Текъ што е ово име изговорила, осети неко тихо луманѣ по леђима. Она се окрене уплашена. Маркиза стааше за њомъ.

„Мое дете“, рече она са умиљномъ тихосћу, „Ты пропушташъ редъ.“

Елена вонти упрепаштена и дрктајући у гомилу играча. Госпоя одъ Рембри баѡи за њомъ магерный погледъ.

„Како е лепа и умилна“, прошапће она тако, да ю Ксавіе могаше чути.

„Елена е у заблуђенно“, рекне Ксавіе у себи, приставши и овъ узъ ону гомилу.

Око се Маркизе смуги. „Уватили су ми краеве“, мишляше она, „мора да га здраво воли, кадъ се тако страшливо за њга брине. А овогъ бедногъ Жокила јоште нема!“

Ксавіе одведе Елену на њно место, потомъ стане у еданъ бунакъ, одкудъ е могаше, видити, и очекиваше, докъ буде прилике, да ю опетъ на игру позове.

Елена быаше манъ срећна; она мораде играти съ г. Алфредомъ де Вале, кои ѡй е ласкао съ најревностнимъ и najveћимъ жаромъ, и њой се заклиняше своіомъ чешћу, да е њговъ прслукъ најнови и најпогодни одъ свою прслука.

Око два сата уютру ступи Каралъ на капию хотела. Онъ быаше бледъ и нешто слабъ. При улаженю обори очи; несмеде свою пріятелицу у очи погледати, еръ се бояше, да ѣе быти примљенъ съ подсмеіомъ и презреніемъ. Онъ добро знаѣше, да Маркиза одъ Рембри не таква жена, коя се задоволява само голимъ претнями. Кадъ онъ примѣти, да су га као сасвичъ обично примили, падне му са срца тешкій теретъ. Онъ одчисти добые опетъ свое присутствие духа и стане кодъ прозора, гди мишляше да ѣе избеѣи оштре погледи Маркизе.

„Я ѣу очекивати“, мишляше онъ у себи, „можда она ипакъ то пеѣе смети. Ако узговори, я ѣу се показати.“

Господињъ Каралъ варао се. Госпоя одъ Рембри неперстава га е очекивала, и врата, на коя се

улази, ние никако изпуштала изъ очію. Она га е видила и уверивши се о своіой побѣди, повукла се патрагъ. Може быти небы ништа ни говорила, кадъ онъ небы дошао быо.

Већъ игра престаяше. Већій кругъ образоваше се око домаѣнице. Вечера се приближиваше. Госпоа одъ Рембри показиваше се очараванои весела и небыаше іоштъ готова са своимъ оштроумнимъ досеткама.

Еданъ служитель яви, да е вечера донешена. Сасвимъ неочекивано узе Маркиза Ксавіе-а подъ руку и оде у галерию, гди асталъ постављенъ быаше. Кадъ поредъ прозора пролазаше, кодь когъ се Каралъ быаше сакрїо, тако се засмев, као да јо е споменъ на нешто принуђавао неодолимо смеяти се.

„Г. Ксавіе рекне она ясно, „знате ли историю Жонкила?“

Ксавіе каза да незна. Карала текне ножъ у срце и дисанъ му се заустави.

„А вы господо,“ настави госпоа одъ Рембри обрнувши се къ онима, кои су за њомъ ишли.

„Жонкила,“ повтори Маркизъ, „то е чудновато име.“

„Међу мулатима то е врло обично име, господине.“

„Мое ми чести, то мора быти каква весела историја,“ проговори господинъ Алфредъ Лефевръ де Вале.

„Молимъ, опомените ме на то, да ту историю причамъ,“ продужи госпоа одъ Рембри, окренувши се опеть Ксавіе-у.

Младићъ се поклони. Множина се растури мало помало.

Кадъ никогъ више у сали небыаше, изиђе Каралъ изъ свогъ скривалишта. Њгово лице страшно е изгледало.

„Она е знала, да самъ я овде,“ зашкрипи онъ зубма, „ха, како она свою шалу збія съ моіомъ мукомъ! И њму — њму палаже, да е онъ опомене на приповеданъ.“

Онъ гледаше да свое разсејане черте, колико е већма можно, прибере, па отиде потомъ и онъ у галерию.

Око трапезе съ вломъ быаше сѣйный кругъ госпоа, све блистаюћи се одъ злата, діаманта и свиле. Иза њи люди су ій послуживали, или су ели по вољи. Господинъ Алфредъ Лефевръ де Вале ео е на велику штету свога прелука, на комъ су сви швови пуцали и хтели распасти се.

То быаше заоста очараванои позоріе. Величественно настоль, кое свакојке чудновате слике представляше, одбіяше светлостъ полнелея у безбројнимъ бояма. Њжна ясно осветљена лица госпоа добыяла су одъ оне сѣйности художествену али засеняваюћу свѣтлостъ. По себи се разуме, да Каралъ не быо расположенъ дивити се томе позорію. Будући не за саветно држао іоште еданъ путь сакрити се, то пође къ Маркизи.

„Видите, милостива мати,“ рекне господинъ Алфредъ де Вале, „ето најпосле господинъ одъ Каралъ, кога самъ я цело вече узалудъ тражіо.“

„Доиста!“ вигне госпоа одъ Рембри обрнувши се къ долазећемъ. Има већъ 100 година, одъ како немамо задовольства видити васъ господине.“

Каралъ се поклати ђутећи.

„Али ми се чини, да вамъ не најболъ,“ продужи Маркиза съ немилосрдномъ живосћу, „есте ли были бо-лестни?“

„Доиста мени не добро,“ одговори Кара.

„До ђавола, изгледа, као да долази изъ гроба,“ промумла господинъ Алфредъ Лефевръ де Вале, кога прелукъ притискиваше, и кои быаше зло расположень.

Госпоа одъ одъ Рембри помакне свою столицу.

„Дайте господину одъ Каралъ столицу, рекне она съ неприметномъ ироніомъ, кое пецканъ само е онъ сватити и осетити могао. „Седните до мене, господинъ одъ Каралъ; болестници и госпое имаю единака права.“

(продужиће се)

## РОБСТВО НА КАВКАЗУ.

### I.

За цело време источногъ рата привлачію е Кавказъ позоръ Европе на себе. Многи су се надали, да ће князь дагестанскій, Шамиль, овај романтискимъ блескомъ окруженъ крвний непријатељ Руса, сиби са своимъ дивљимъ и необузданымъ четама съ планина, и да ће тако войну саюзника снажно подпомоћи. Но противъ свегъ очекиваня остао е Шамиль недвижимъ и миранъ, премда су Французи и Енглези сва могућа средства употребљавали, да га изъ њгове неутралности изтргну. Све е было узалудно, и садъ, кадъ е ратъ већъ окончанъ, труди се сваки, да ово владанъ Шамилово изясни. Руси веле, да е Шамилу више за тимъ стало, да накупи блага и богатства, него да се упушта у опасне и сумнителне боеве; други пакъ потврђую, да е у планинскимъ кланцима Кавказа почео преотимати ма рускій упливъ, чему се нарочито има приписати страдателно (пасивно) владанъ ратоборны планински народа.

Приповеданъ о робству двою руски княгиня, кое мы по достовѣрнымъ казиваняма самы овы высоки заробљеница читательима у изводу саобштавамо, таково е, да горіъ мышљенъ сасвимъ оправдава. То приповеданъ показуе намъ Шимила у много тавниемъ лику, него што се досадъ о њму мыслило. Слава, коя е овогъ кавказкогъ юнака окружавала, далеко е садъ пала уцѣпи, и садъ се текъ доказало, да су одношеня, прави и ратни обичаи Чеченаца свету врло слабо познати были. — Западно одъ Тифлиса, главне вароши ђурђіанске, простире се благословена губернія кахетска, коя као нека цветаюћа башта лежи на подножію лезгистански планина. Но на жалостъ живи у овимъ планинама неукротимо и айдучко племе кавкаско, и премда е губернія свудъ унаоколо опасана ланцемъ войнички яки стража и одљена, то ипакъ не свакадь могуће, стати на путь опустошителнымъ и дивљимъ нападаняма Лезгианаца. Такво едно изненадно нападанъ предметъ е наше приповѣдке. Жертве тогъ нападаня была су лица, коя су принадлежала највишой класси руске државе.

Првы дана мес. Юнія год. 1854. дошао е князь Чавчаваца на сѣверъ кахетске губерніе, да по палогу главногъ команданта кавкаске войске прими команду надъ

карейскомъ милиціомъ, коя е подъ оружіе сазвана была. Ова милиція становала е на левой обали Алазана, едне споредне рѣке Кура. Недалеко одъ тогъ стана лежаше на десной обали рѣке Цинодале, польско добро Княза Чавчаваце. Нѣгова млада супруга дошла е заедно са своіомъ дѣдомъ іоштъ пре неколико неделя у Цинодале, у намѣри, да тамо лето проведе. Наскоро дођу княгинья у пооде и други сродницы, а међу њима быаше и њѣна сестра, княгинья Орбеліяни. Ова млада госпа изгубила е недавно на Кавказу свога супруга и сына, и дошла е сестря своіой у Цинодале, да ублажи свою тугу и да се опорави одъ своіей страдањя.

Прво време, кое е Князь Давидъ у наручію своея породице провео, прошло е безъ икакве смутнѣ. Но 30. Юнія добые онъ одъ полковника Кулмана, команданта левога крила, едну депешу, да се, по казываню руски предстража и увода, крепуо Шамилъ на челу 15.000 лезгиски и чеченски коняника, да е дошао већъ у Карати, и да бы по томе нужно было, сабрати милицію у селу Рандо, на левой обали Алазана, еданъ сатъ далеко одъ села Шилде. Князь отиде одма у Рандо, куда е и милицію оправіо, а притомъ ніе му ни на край памети было, да њѣговой породицы у Цинодале и найманя опасность грози. Већъ 54 године нису планински народи преко Алазана прелазили, а и у Цинодалу были су сви безбрижни, по облацы густогъ дима, кои су се изъ дальнине видели, ясно су показали князу, каква су оутошешя Лезгіянцы учинили.

Око Цинодала становали су неколико батальона, а князь Давидъ быо е са своіомъ корпусомъ само 1½ сата оданде удалѣнъ. У Рандо-у и Шилди быаше пакъ положенѣ много озбыльнѣе, него што е князь и мысліо. Цитадела (малый градићъ) Шилда имала е само 60 момака посадке подъ княземъ Ратѣвомъ, а и самъ князь Давидъ ніе имао подъ собомъ више одъ 440 войника. Онъ е ово одѣленѣ просмотріо, и отишао е къ команданту градића, но онъ іоштъ сеѣаше съ овымъ за вечеромъ, кадъ една предстража донесе гласъ, да е кула Подкалски, коя е 20 врстій удалѣна, обколѣна якимъ одѣленѣмъ планинаца, и да се ови спремаю, напасти и на Рандо и Шилду.

Князь отиде одма на оне точке кое су у опасности были, и тамо се увѣри, да непријатель у две, по већой части изъ коняника састоеће се колоне напредъ ступа. Рачунаюћи, да ово нападаѣ самъ Шамилъ лично предводи, похита князь Давидъ у Шилду, да тамо непријатель дочека. Посадка овогъ градића буде подкреплѣна, а остатакъ милиціе разпореѣенъ и наменѣнъ по околнымъ баштама.

Те ноћи чула се кодъ подкалске куле жестока ватра изъ пушака. Сутраданъ зоромъ нападну планинцы на Шилду и ту су се обе стране очаяно и съ огорченѣмъ борале одъ 7 сатій уютру до 3 сата по подне. Непријатель буде узбіенъ чакъ до иза Рандо-а, и будући е князь за цело држао, да ће се непријатель сасвимъ натрагъ повући то е онъ писао своіой супруги, да буде спокойна и да се ничегъ не бои. Но сутраданъ нападну планинцы изнова, али буду опетъ узбіени. Надежда пакъ, да ће се

непријатель у планине свое повући, была е суетна. Една нова гомила коняника сишла е съ планина и нагнула е на Алазанъ рѣку. Князь е добыо међутимъ писмо одъ своея супруге, у коме она њѣму явля, да су сви селянцы изъ Цинодала одбегли у планине, и ѣнераль са брижнимъ срцемъ и узнемиреномъ душомъ похита непријателю на сусреть. Кадъ е князь тамо стигао, коняници планински већъ су были прешли преко Алазана и бѣспили су огнѣмъ и мачемъ по целой околинѣ.

Князь Давидъ постави се у засѣду, и кадъ су се Лезгіянцы съ богатимъ плѣномъ натрагъ враћали, нападне онъ на њи. Нѣгови войници страшно потуку непријателя и кадъ су они после овога кровавога боя своје ѣнералу донели главе потучены Лезгіянаца и натрагъ отетый плѣнъ, князь е съ ужасомъ познао пеке ствари изъ свога польскогъ двора. Садъ ніе было већъ икакве више сумнѣ, да е Цинодале опляканъ, но князь е мысліо, да су њѣгови обитатели за времена оданде умакли. Князь Давидъ остане дакле у положаю, кои е заузео, и чекао е згодну прилику, да се непријателю освети. Ова прилика наскоро се укаже. Кадъ планинцы то естъ наново на Шилду нападну, онда князь пође за њима, оставивши на брегу Контскій едно одѣленѣ мингрелски доваца. Непријатель буде наново са страшнымъ губиткомъ узбіенъ, и мингрелски ловци разредили су ватромъ изъ пушака едну чету Лезгіянаца, коя се съ роблѣмъ и плѣномъ къ планини упутила. Князь престане одъ даль потерѣ, да бы невольне зароблѣннике одъ свирѣпогъ мученя и злоставляня избавіо. Но кои су были тій зароблѣнцы? То е князь текъ сутраданъ дознао.

Међу мртвымъ тѣлами коя су мингрелски войници нашли, быаше и жена дворскогъ управителя Цинодалскогъ, съ раздроблѣномъ главомъ и изсечена саблѣомъ; ерѣ кадъ су планинцы врло ублизе гонѣни, онда убіаю они свое роблѣ. Доцнѣ се пронађе и мртво тѣло четири месеца старе кѣри княжеве, кою е княгинья сама дошла. Тешко су се одважили войници, да ту жалостну вѣсть князу саобште. — Но шта се догодило међутимъ у Цинодалу?

Текъ што е князь Давидъ изъ Цинодала отишао, одма су се съ балкона двора видели съ оне стране Алазана пожари и опустошешя, коя су Лезгіянцы починили. Жене и старцы, кои су у селу были, умакли су у планину, и приклиняли су княгиню, да и она њѣномъ примѣру слѣдуе. Но ова заключи да ту остане заедно са старомъ теткомъ княза Давида, и доиста се чинило у првѣй ма, да ће Цинодале са своіомъ якимъ бедемомъ быти најсигурнѣе склониште.

Сутраданъ пређу Лезіянцы преко Алазана, али княгинья се умири, кадъ е чула да е ѣнераль Андрониковъ за њима пошао. Преко ноћъ пакъ дође еданъ човекъ у мокримъ хальинама предъ дворску капию, и молио е да га приме на конакъ. Онъ се издавао за тровца, и казывао е, да се онъ само тако могао одъ Лезгіянаца спасти, што е преко Алазана препливао. Княгинья га пусти у дворъ, но кадъ овай уђе уутра, почео е пунити пиштоль. Она — княгинья — заповѣди, да овога насилника обезоружаю, и да га при найманьой сумнѣ убіо. Служи-

тельи княгини пакъ задовољ се тyme, да на овогъ опас-  
ногъ човека строго мотре. Княгиня међутимъ издала е  
налогъ да се приправе коњи и да се учине за путь све  
нужне припрее, кое су на жалость текъ предъ зору

окончане. Међутимъ е онај човекъ кои се за трговца  
издавао, побегао и при беганю избаціо е пушку, чиме е  
по свой прилицы некій знакъ дао.

(продужиће се)

## ДОМАЊЕ и СТРАНЕ НОВОСТИ.

### С Р Б И Ј А.

По гласу „Званичны Новина“ премештень е по сво-  
јой молби Чл. Суда Окр. Крушев. Светозаръ Десими-  
ровић за Члена у Алексинацъ, а за Чл. Суда Окр. Круш.  
постављенъ е Арсение Лукић досад. Регистраторъ Поп.  
Правосуд.; далъ постављенъ е Архиваръ и Регистраторъ  
Апел. Суда II. Одѣл. Коста Анастасијевић за Регистрато-  
ра Попеч. Правосуд., а на његово место досад. Прото-  
колиста Суда вар. Београда Петаръ Маринковић, на  
овога пакъ место досад. I. Писаръ Суда Окр. Смедерев.  
Владимиръ Васић, а на његово место по потреби служ-  
бе премештень е Протоколита Интаб. истогъ Суда А-  
лександръ Бановић; и на последку постављенъ е Мл.  
Писаръ Суда Окр. Крушев. Стефанъ Марић за Прото-  
колиту Интабул. при Суду Окр. Смедер., а Практикантъ  
Суда вар. Београда Стефанъ Маленовић за Мл. Писара  
Суда Окр. Крушевачкогъ.

○ У Београду 25. Мај. Уверень будући, да сва-  
комъ родољубцу мио гласъ бити мора, кадъ што односе-  
ће се на напредакъ у народности свое рођене, пакъ ма  
и просторно удалъне браће чуе, непропуштамъ извести  
читателъ вашегъ листа о томе, што самъ ово дана  
изъ едногъ писма изъ Далмаціе разабрао. Ово е писмо  
одъ едногъ високопостављеногъ лица стране народности,  
на едногъ међу нама живећегъ высокостоећегъ родо-  
љубца, писано поради набавке неки кодъ насъ изишав-  
ши школски књига, кое су и послате. Оно изражава  
благородно учествује срце у ономе чувству, кое се у  
нама побуђуе, кадъ намъ се наше срдачне желъ, чисто бо-  
жнимъ промисломъ или и прави чиношћу людју дѣйство при-  
веду. Свакомъ е познато, да у Далмаціи доскоро, осимъ За-  
дарскогъ Богословскогъ Заведенія, и погдикои чисто  
србски манъи школа, нигди ни говора о нашемъ езiku  
није было. Благодарность буди високомъ царско-аустрий-  
скомъ правительству, сада е нашъ езикъ по свима виши-  
ма и нижима школама Далмаціе као *обвезателный* пред-  
метъ заведенъ; шта више, по вишимъ заведеніяма пре-  
даю се *едиков науке на нашемъ* езiku; и наипосле подиг-  
та е у Сиги (кодъ Сплѣта) чисто народна гимназія. Све о-  
во мораће благодѣтельно дѣйствовати на лакшій и больй  
развитакъ нашегъ народа, и као што ће пробудити у  
нѣму оживљаваюћу га свестъ уваженя његове народно-  
сти, тако ће произвести и тимъ веће чувство оданости  
према отеческоме царскомъ правительству, а већ и са-  
да, по реченоме писму, велику благодарность у земљи  
производи. Високо царско правительство уверено е, да  
се не само сложити може съ найверниомъ приврженосћу  
према целокупномъ аустрийскомъ отечеству, негованъ по-  
едины народностй тога великогъ и снажногъ царства,  
него и да се ови чинители обштегъ благостаня и задо-

вольства јоште узаймно подпомажу. Ово бы могло слу-  
жити за правацъ и гдикоима нижимъ властима долни зе-  
маля, кое се покадакъ у томъ смотреню сувише пред-  
осторожно показую. — У истомъ писму изражава се  
сажаленъ, што тамо нужны за предаванъ књига на на-  
шемъ езiku нема. Истина добро бы было, кадъ небы  
было и тога недостатка; али гди има школа и отеческо-  
га одъ стране власти подпомаганя, ту ће скоро и књига  
бити; а правой потреби притећи ће мало повећий  
трудъ и пожертвованъ учителя и професора, као што е  
то у почетку и у Србији было, и као што одъ части јо-  
ште и данасъ быва. И како е кодъ насъ овде у школ-  
скимъ књигама некій почетакъ учиненъ, то ова окол-  
ность може одъ велике олакшице бити, ако бы ц. кр. у  
Далмаціи школска власть коју одъ наши књига за цѣли-  
сходну нашла. Уобште свему ће се временомъ помоћи  
наћи, само кадъ е милосћу царскомъ у смотреню поди-  
зана школа, колико е потребно, учинѣно.

### Т У Р С К А.

У Филипополю (у Румелији) догодио се кривавый съу-  
даръ између Христјана и Турака, а исто су тако поку-  
шавали Мусломанцы, да по другій путь дигну буну у  
Брусалиму; но ова е као и при првомъ покушаю одма  
угушена.

— У грчкимъ областима турскогъ царства, Македо-  
нији и Тесалији, врло е яко ма преотело разбойничтво;  
ове дивљъ чете, кое ни Христјане ни Турке не штеде,  
на жалость налазе јоште еднако заклона и прибѣжишта  
у краљвству грчкомъ. Међутимъ правительство краля  
Оттона одриче у своимъ званичнымъ листовима свако  
саучастіе у томъ разбойничкомъ четованю.

— Изъ Крима являю подъ 7. Мајомъ, да се саюз-  
ничка войска непрестано съ Крима повлачи, и да ће се  
маршалъ Пелисіе наскоро вратити у Француску. Ђене-  
ралъ Мак-Махонъ управляће на мѣсто њѣга са повлаче-  
нѣмъ войске.

— У Цариграду 11. Мај. — Г. Пизани обявио е  
данасъ еднимъ циркуларомъ, да е преузео руску трго-  
вачку канцеларию. Руска се посланичка палата ревност-  
но и живо оправля. Овде у Цариградъ стигли су многи  
Татари, кои ће се у Добручи населити. Поштанску  
службу између Одесе и Цариграда врше засадъ еngle-  
ски пароброди. — Князеви Вогоридесъ и Варталидесъ,  
Ермени Дадјамъ и Михрам-Бей, протестантъ Стефан-Бей  
и Евреинъ Хатомъ добыли су приступа и гласа на сѣдни-  
цама и савѣтованіяма Мецлиса.

— Изъ Цариграда пишу „Конституционелу“: Уговоръ,  
кои посадно станованъ войске саюзничке у Турској за  
по године, рачунаюћи одъ 18. Априла продужава, под-

писанъ е 1. Мая одъ посланика Францускогъ, енглескогъ и сардинскогъ и одъ Фуад-ефендіе.

## РУСИЯ.

„Винеръ цайтунгъ“ доноси намъ слогъ оногъ циркулара, коимъ е царъ Александеръ II. издао амнестию свима польскимъ бегунцями, и кои е по заповѣсти нѣг. велич. цара рускогъ разасланъ свима иностраннымъ посланствама рускими. Овай циркуляръ (распись) гласи овако:

„Многи у стране земль одбегши поляцы, кои су се одъ свой заблужена повратили. изявили су топлу желю да се врате у отечество свое, но незнаюћи каква їй тамо судба очекива, затежу се и молити за милость, да се могу у отечество повратити.

Царъ, нашъ высокій господаръ, неће да одбаци ову унутрашнимъ чувствомъ покренуту желю польски бегунаца, коя премда е доцне sazрела, инакъ имъ дае право на Нѣгову милость.

Нѣг. царско велич. заключивши великодушно, да преда забравности пређашній животъ и дѣла овы заблудивши или обвинѣны бегунаца, кои су родомъ изъ Польске или изъ западны областїй царства, благоволило е по милости своіой, да прими нѣгово покорењє, да имъ у слѣдству тога дозволи повратакъ у отечество, и да їй не подвргне никакой нити судейской нити пакъ другой каквой одговорности. Исто е тако нѣг. цар. велич. благоволило рѣшити, да они бегунцы, кои се у отечество свое повратили буду, получе наново сва пређашња грађанска права, и да они између нѣх, кои се за три године дана честно и мирно владали буду, могу примлѣни быти у државама званїя, гди ћеду наћи и прилике, да и са свое стране принесу што за общте благо државе, и да тиме даду ясне доказе свое искренности и своїй честны умышляя и чувствована.

Одъ ове милости изузети су само они бегунцы, кои су своимъ владаньмъ и дѣлима посведочили неоправимо неприятељско расположенїе противъ царскогъ правительства, а исто тако и они, кои се тврдо придржаваю своїй неприятељски умышляя.

Господине! Вы сте опуномоћени, да ово высочайше рѣшенїе у Аустриї бавењимъ се польскимъ бегунцями саобщитите, и да примате прошенїя за милость и за слободанъ повратакъ оны лица, коя у горенаведену категорию не спадаю.

Изволите господине учинити са подпешенымъ вамъ прошенїяма расположенъ по досадъ упражняваномъ начину, спроведећи иста прошенїя, коя се имаю нѣг. цар. велич. на разсмотренїе поднети, по народности просителя надлежной власти царской или краљвства польскогъ.

Горчаковъ

О бавлѣню цара рускогъ у Варшави саобщтава е данъ дописникъ „Бреславскимъ новинама“ подъ 14. Маїомъ слѣдуюће:

12. Мая држало е нѣгово Велич. царъ сверускій на повонской равници великій прегледъ надъ сабраномъ та-

мо войскомъ. У 11 сатїй приспѣо е царъ у друштву са принцемъ наслѣдникомъ Виртембершкимъ на отворенимъ колима, и ушео е тамо съ нѣме на спреме конь; затимъ е нѣг. велич. царъ са многобройномъ и сѣйномъ свитомъ, на челу кое быше главный заповѣдникъ прве войске и намѣстникъ краљвства, князь Горчаковъ, проїшїо дужь целогъ фронта войске, и наипосле е сва войска у парадномъ маршу поредъ нѣг. велич. цара дефилїрала (у одлєняма пролазила). И велика княгиня Ольга праћена княгиньомъ Горчаковъ присутствовала е на колима на овомъ сѣйномъ позорїю, на комъ се и сильный светъ сабрао быо. У вече е быо кодъ намѣстника, княза Горчакова, у пређашной палати краљвской, великій, сянь балъ, на кои е до 500 лица позвано. Нѣг. велич. царъ ушао е око 10 1/2 сатїй заедно са своіомъ высокомъ сестромъ и нѣнымъ супругомъ, принцемъ наслѣдникомъ Виртембершкимъ. Князь и княгиня дочекали су свое высоке госте на улазку степенице, и кадъ су ушли у салу, коя е дивно и драгоцѣно окићена была, свирала е банда (оркестеръ) руску народну химну: „Боже храни нашегъ цара!“ Затимъ е нѣг. величеству представлѣно више госноя, кое принадлеже одъ части найвышемъ благородству земальскомъ, а одъ части су супруге найвиши сановника земль, и у 11 сатїй започео е балъ съ еднимъ полонезомъ (игромъ). Царъ е играо са княгиньомъ Горчаковъ, велика княгиня Ольга са княземъ Горчаковымъ, а кронпринцъ Виртемберскїй са грофицомъ Соболевскомъ. Доцнїе разговарао се царъ живо и съ примѣтномъ заузетосћу са многимъ присутствующимъ; велика пакъ княгиня Ольга играла е іоштъ еданъ кадрилъ. Око поноћи была е вечера, а у 1 вратили су се высоки гости у палату белведерску. Балъ е траю до 3 сати по поноћи. — Довече ће давати благородство, а сутра навече варошь Варшава сѣйный балъ, на кои последній позвано е око 1800 лица. За ове балове чинѣна су грдна спреманя. — Царъ ће као што се говори, 16. Мая одавде одпутовати, и то управо преко Митаве, будући нѣг. Велич. намѣрава, да наипре Курландїю, Лифландїю и Естландїю, а затимъ и южне и источне краеве свога грдногъ царства посѣти.

Царъ е рускій изъ Варшаве отишао у Берлинъ, гди е 17. Мая у вече стигао и наислїице и пайсрдачнїе дочекавъ быо. Нѣг. велич. краљ прайскїй отишао е заедно са принцевима краљвскогъ дома цару на сусреть до Фирстенвалда. Царъ намѣрава остати 21. Мая у Берлину, одкуда ће се преко Штетина вратити моремъ у Петербургъ. Долазакъ целе готово царско-руске породице у Берлинъ врло яко у очи пада, и неки се труде, да томъ долазку даду политичкїй значай, кое ће по свой прилици тако и быти. Али садъ е питанъ, какавъ е то политичкїй значай? Неки веле, да е то одговоръ на посебный уговоръ између западны сила и Аустриї, кои е заключень 3. Априла.

## ФРАНЦУСКА.

Изъ Париза пишу подъ 14. Маїомъ „Келнише цайтунгъ“ слѣдуюће: Грофъ Валескїй примїо е едну депутацию, коя му е поднєла протестацию противъ тога, што су се интереси Польске на паризкомъ конгресу сасвимъ на страну бацали и залемарили.

У Паризу 16. Мая. Графъ Орловъ по свой же прилици отићи данасъ изъ Париза. — Говори се, да же данасъ великій войвода аустрійскій одпутовати у Хавръ, а оданде на лађи „Ренъ Хортанзъ“ до Шербурга.

У Паризу 16. Мая. „Патри“ явля, да су две парне корвете одъ царско-француске флоте, „Дишейла“ и „Промете“ опредѣле, да отиду по Папиногъ посланика у Чивита-Векіо. Ове обе лађе кренуће се за неколико дана изъ Тулона. Аббе Кокранъ, првый свештеникъ французске флоте отићи же на лађи „Дишейли“. Папиномъ посланику кардиналу Патрицију, на сусреть. Унутрашњоство обадвею лађа најсаяније е украсена.

— Графинца Олга Орловъ стигла е данасъ са своимъ сыномъ графомъ Николаемъ у Паризъ, одкуда же се сутра заедно са графомъ Орловомъ на путь кренути.

## ПРОТОКОЛИ КОНФЕРЕНЦІЯ.

(продужено\*)

Што се тиче краљства обадве Сициліе, графъ Кларендонъ угледа се на графа Валевскогъ, па вели да е радъ прећутати дѣла, коя су тамо учињена и коя су се тамо жалостно прославила. По његовомъ мишленю мора се у начелу безъ сумњъ допустити, да ни едно правителство нема права мешати се у унутрашнѣ послове други држава; али зато опетъ мисли онъ да има случаева, кадъ се и по праву и по дужности чини изузетакъ одъ тога правила; па будући да е свима, на конгресу заступљнимъ силама у равной мери за тимъ стало, да се сачува монархійско начело, а преврату на путь стане: то е конгресъ дужанъ изяснити се противъ системе, коя превратно комешанъ међу светиномъ јоште одржава, уместо да га уклони.

„Мы нећемо, примѣти онъ, никакво нарушаванъ мира, а безъ правде нема мира. Зато морамо краљу неапольскоме јавити, да конгресъ жели одъ њга, да поправи систему владе свое, а то е желя, коя неможе остати безъ дѣјства; и морамо одъ њга захтевати помилованъ на користь своју оны, кои су, небывши у надлежној форми осуђени, збогъ политички преступака затворени.“

Што се тиче исясненя графа Валевскогъ о изступљенима белгійске печатнѣ, и опасностима, које отуда произлазе за сусѣдне земљ, пуномоћници енглески признаю да су важна. Но као заступници земљ, у којој е слободна и независна печатня тако рећи една одъ основны установа, немогу они придружити се принуднимъ мерама противъ печатнѣ друге државе.

Првый пуномоћникъ енглескій, тужећи се на страстность неки органа белгійске печатнѣ, незатеже се изяснити се, да они, кои су узрокъ гнусны наука, на које се односи графъ Валевскій — люди, кои проповедаю убиство као средство да се постигну политичке цѣли, — незаслужую обране, коју имъ дае слобода и независность печатнѣ.

Напоследку графъ Кларендонъ примѣти, да е Енглеска, исто као и Француска, јоштъ одъ почетка рата гледала на свакој начинъ ублажити њгове тешкоће, и

зато се на користь неутралны за време рата одрекла начела, коя су донде увекъ држана. Енглеска е готова и за свагда одрећи њ се, ако же се и гусарство за свагда укинути. Гусарство није ништа друго, него устроено и законѣно морско разбойничтво и еданъ одъ највећей бичева рата. Садашнѣ станѣ нравствености и човечности захтева, да се више нетрпни система, коя више неподноси за наше дане.

Ако савъ конгресъ прими предлоге графа Валевскога, то нетреба пропустити изъ вида, да же они обвезивати справъ оны сила, које на њи пристаю, а да се на њи никако неће моћи позивати силе, које на њи не пристаю.

Графъ Орловъ примѣти, да се њгова настављеня тичу само повратка мира, па зато мисли да нема власти, участвовати у испытываню предмета, о коме нема настављеня.

## Протоколъ XXIII.

Сѣдница одъ 2. Априла 1856. год.

На овой сѣдници были су: пуномоћници аустійски, французски, енглески, прайски, руски, сардински и турски.

Прочита се и одобри протоколъ предидуће сѣднице.

Графъ Валевскій напомене, да се конгресъ има изяснити јошъ и о предлогу, кога е начела онъ већъ развјо у прошастой сѣдници; па пуномоћнике, кои су задржали себи право изискати настављеня одъ свои дворова, пита, да ли су опуномоћени дати свое саизволенѣ.

Графъ Буолъ изяви, да Аустрија съ драге волѣ пристае на актъ, кога спасоносный утицај онъ признае. Онъ е добыо за то нужна пуномоћства.

Тако се исто изясни и графъ Орловъ; али онъ уедно и то примѣти, да се њговъ дворъ, примајући предлогъ, необвезуе одржати и бранити начело укиданя гусарства и према онимъ силама, које мисле да њмъ нетреба такође пристати на то начело.

Пошто и прайски, сардински и турски пуномоћници такође изјаве свое саизволенѣ, конгресъ прими додатакъ, кои се додае овоме протоколу.

Графъ Кларендонъ, замоливши да му се допусти нешто предложити, примѣти да се ратны бѣда и неволя свакој јошъ живо сећа тако, да же се донста употребити све и свашта, да се оне за унапредакъ предупреду. Зато е у 9. чланку уговора о миру уговорено, да се најпре вала за посредованъ обратити којој пріятельској сили, пре него што Порта и една или више уговарајући сила приступе къ рату. Онъ мисли да се та срећна реформа има обштіе употребити, и тако стати на путь заплетима, кои се више пута догађаю само зато, што завађене стране немогу една другу да обавесте и да се разуму. Зато онъ предлага да се учини заключенѣ, које же учинити да унапредакъ миръ буде сталанъ и дуготрајућъ, а да се зато јошъ недирне у независность правителства.

Графъ Валевскій изяви да е опуномоћенъ подпомоћи идеу, покренуту првимъ пуномоћникомъ енглескимъ. Онъ увѣрава да су пуномоћници французски готови пристати, да се у протоколъ узме желя, коя же съ едне стране сасвимъ одговарати тежњима нашега века, съ

\* Овај комадъ XXII протокола, требало е, да е дошао у 43. бр. Шумадинке, али е при преламаню погрешка учињена те е непримѣнено изостао. Текъ после њга долази по реду оно, што е у бр. 43.

друге пакъ стране и правительствама никако неће ограничавати слободу дѣлања.

Грофъ Буолъ небрани пристати и самъ на мышленѣ пуномоћника французскогъ и енглескогъ, ако оно, што о томе рѣши конгресъ, добые онаѣ видѣ, кои назначава грофъ Валевскій. Но онъ зато јошъ неможе у име свога двора узети на себе никакво формално обвезательство, кое бы ограничавало независность густрийскога кабинета.

Грофъ Кларендонъ одговори, да свака сила сама суди о захтеванѣма свое чести и свои интереса, и судиће и у напредакъ. Ту се никако неради о ограничению ауторитета правительства, него се ради о податку приликѣ такве, да се никадъ неможе узети оружѣ, докле се годъ распра може и на лепъ начинъ расправити.

Баронъ Мантайфель увѣрава, да е краљ, његовѣ високій господаръ, исти идеа, кои е грофъ Кларендонъ, па зато е опуномоћенъ пристати на њи, и развити ѣи сасвямъ онако, као што се могу развити.

Грофъ Орловъ, премда признае да е тай предлогъ мударъ, зато опетъ мисли, да му валя најпре јавити га двору своме.

Грофъ Кавуръ радъ бы најпре знати, да ли се желя, кою конгресъ мисли изказати, има односити и на воено посредованѣ противъ слабы правительства, па за примеръ наведе аустрийско посредованѣ у Неаполю 1821. године.

Грофъ Кларендонъ одговори, да се желя конгреса мора најобштіе употребити, па наведе, како Француска и Енглеска зацело небы заузеле Пирей, да е Грчка посредованѣмъ друге кое силе принуђена почитовати законе неутралности. Притомъ напомене онъ, како се Енглеска 1823. год. трудяла предупредити тадашнѣ посредованѣ у Шпаньолској.

Грофъ Валевскій примѣти, да се при томе нити право какво поставля, нити обвезательство какво на се узима, ербо желя конгреса неможе никоме правительству украстити слободу, судити у таквимъ стварѣма. Зато ништа нестон на путу, да се идеа грофа Кларендона што већма распространи.

Грофъ Буолъ примѣти, да е грофъ Кавуръ, напоменувши како аустрийска войска заузима папине области, заборавао у одной раніой сѣдници напоменути, да су и друге стране войске зване на римску земљу; па тако и данасъ, говорећи о заузимању краљѣвства Неаполя чрезъ аустрийску войску 1821. г., заборава да е то заузимањъ было по уговору између петъ велики сила на люблянскомѣ конгресу. У обадва случая приписуе онъ Аустрији заслугу одпочетка и своєвольности, кое аустрийски пуномоћници никако нетраже.

Посредованѣ, кое напомињъ грофъ Кавуръ, было е слѣдство уговора люблянскога конгреса, па зато оно спада сасвямъ у кругъ идеа, кои е изразио грофъ Кавуръ. Подобни случаи могли бы се можда и потврдити, али онъ никако не да рећи, да се на посредованѣ, кое е учинѣно по уговору између петъ велики сила, може тужити сила другога реда.

У духу човечности хвали грофъ Буолъ предлогъ лорда Кларендона, али онъ небы могао на њѣга пристаѣти, кадъ бы се онъ одвећъ яко распространио, или кадъ бы се изъ њѣга извела заключеня, коя бы повольна была за фактична правительства, или онаква начела, на коя онъ неможе пристати.

Онъ у осталомѣ жели, да конгресъ садъ, кадъ свршувѣ свое дѣланѣ, nebude побуђенъ рѣшавати питаня, коя драже и коя могу нарушити подпуно саглашаванѣ, кога е до сада было.

Затимъ пуномоћници изяве у име правительства свою желя, да државѣ, међу коима има озбиљне распри, пре него што се лате оружя, уколико приликѣ допуштаю, потраже добре услугѣ пріятельске кое силѣ.

Пуномоћници се надаю, да ће Правительства, коя на конгресу нису заступљна, пристати на мысао, коя е внушила желя, назначену у овомѣ протоколу.

(Слѣдую подписи.)

#### Протоколъ № XXIV.

Сѣдница одъ 4. Априла 1856.

На овой сѣдници присутствовали су пуномоћници: аустрийски, французски, енглески, руски, сардински и турски.

Прочита се и одобри протоколъ предидуће сѣднице.

Грофъ Орловъ изяви, да по наставленьма, коя е добыо одъ свога двора, коначно пристае на желя изречену у предпоследнѣмъ параграфу Протокола XXIII.

Прочита се предлогъ изясненя, додапогъ протоколу последнѣ сѣднице, после чега се, као што е заключено, пуномоћници подпишу на тай актъ.

По предлогу грофа Валевскогъ, и сматраюћи да е обшта користь одржати пераздѣљность четири начела, у изясненю садржана, пуномоћници се сагласе, да подписанѣ силѣ, а тако исто и оне, кое съ њима пристану, у напредакъ при употребляваню морскога права у време рата, неучине никакву наредбу, коя се неоснива на четворимъ начелима у предпоменутомъ изясненю.

На приметбу руски пуномоћника конгресъ утврди, да горнѣ заключенѣ неможе имати силу повратну; ово дакле неодоузима ранѣмъ уговорима силу.

Затимъ грофъ Орловъ предложи, да се, пре него што ће се конгресъ разићи, захвали грофу Валевскомѣ на начину, на коя е управляо дѣланѣмъ конгреса. Грофъ Валевскій, вели, при одпочиняню прве сѣднице изяви е желя, да конференциѣ срећно цѣль свою постигну. Та цѣль е садъ постигнута; духъ помиреня, у коме е предсѣдатель управляо конференцијма, имао е утицаѣ, на коме се неможе довольно захвалити. Зато онъ мисли да говори у име свою пуномоћника, молећи грофа Валевскогъ, да прими захвалность конгреса.

Лордъ Кларендонъ подпомогне тай предлогъ, кои се прими едногласно, а затимъ се заключи, да се изречено назначи и у протоколу.

Грофъ Валевскій изяви, да му е мѳо тай доказъ благоволеня, а уедно захвали пуномоћницяма на призьрѣяю, кое су му указивали крозь цело време конгреса.

На последку честита грофъ Валевскій и себи и нѣма, што е тако срећно и савршено постигнута постављена цѣль.

(Слѣдую подписи)

## ТЕЛЕГРАФСКЕ ДЕПЕШЕ.

У Берлину 18. Мая. „Познаньске повинне“ доносе намъ едну телеграфску депешу слѣдуюћегъ садржая: „Царъ Александеръ е изявио польскомъ благородству на балу, да е подписао обшту амнестию за све бегунце и емигранте, изузимаюћи само еданъ незнатанъ брой лица.

У Петербургу 17. Мая. Министерство просвѣте стављено е подъ непосредственный надзоръ самога цара.

У Цариграду 11. Мая. Решид-паша поднео е Порту еданъ нѣмие израћеный меморандумъ о пайудеснѣемъ начину, како бы се Хат-Хумаюнь удѣйствовати могао.

У Берлину 22. Мая. Изъ поуздане руке дознае се, да е баронъ Будбергъ постављенъ за рускогъ посланика при бечкоме двору, баронъ Бруновъ, привременый посланикъ у Паризу, за посланика у Берлину, а бывший ратный министръ, князь Долгорукой за представителя рускогъ при французскомъ двору.

У Берлину 21. Мая. Царъ Александеръ кренуће се данасъ око полнои изъ Берлина натрагъ у Варшаву.

У Паризу 20. Мая. Генераль Едгаръ Ней вратио се изъ Петербурга у Паризъ.

Изъ Лиона являю, да се Рона рѣка страшно излила, све околне предѣле потопила и страовита опустошена учинила. Сва е прилика, да су многи люди животь изгубили. А една телеграфска депеша изъ Лиона одъ 21. Мая явля, да е Рона већ мало опала, но да е и причинѣна штета неизмѣрна.

## О Г Л А С И.

(2—3) Антонѣ, синъ Павла Стояновића тргов. овдаши. съ камичка, дечко одъ 12. година возраста, прошле Цвѣтне Недель, сирѣчь у Четвртакъ 5. Апр. тек. г., нашао е на калдрми предъ дубаномъ отца свога незнано чѣи 20 ₪ цес., у едной старой кесиди одъ крпе, у којой су исти повци опеть у едной крпиди старой замотани были; и ове новце реченомъ свомъ отцу, а оваѣ опеть Началничеству ово-окоужномъ донео и предао; кое е оно затимъ депозитирало до проналазка сайбѣ.

Проналазакъ овы новаца дакле настоећимъ Нач. Окр. Шаб. доставля до знания свима жителѣима отечества съ тымъ, да се свакой онаѣ, кои бы се за притяжателя исты новаца показао, съ яснимъ и довольнимъ сведочанствомъ овоме Начал. поради прѣятя тѣй новаца има прѣявити, ерѣ ће се са истима по истеченю године и едного дана, рачунаюћи то одъ 10. ов. м. поступити.

Къ № 2212. Издано одъ стране Началн. Окр. Шабачк., 9 Мая 1856. у Шабцу.

(2—3) Я подписаный јошъ у 1850. год. имао самъ парницу съ отцемъ моимъ Атанацкомъ Баштованциомъ овдашнимъ, збогъ наслѣдногъ и-

маня и ово самъ иманѣ подъ собствено ми рукованѣ узео; но почемъ помеђу мноимъ и отцемъ ми Атанацкомъ Петровићемъ садъ еданъ новъ уговоръ постои, кои е уговоръ и Славный овоокоужны Судъ подъ 10. Мая т. г. №4435. утврдио, коимъ самъ я отцу момъ Атанацку приходъ одъ старе баште, воћнякъ у Борку, виноградъ у вучачкомъ потоку, кућу постоећу у Ђзавской мали и шесть дана ораће земль више старе баште, само тако на уживанѣ до смрти уступю, да онъ одъ речены добара живи, а да не правый господаръ одъ нѣи, нити да ѣй коме у залогу дати или продати може: то изъ наведеногъ узрока овимъ се явнимъ путемъ, сваѣй онаѣ, кои бы съ моимъ отцемъ Атанацкомъ Петровићемъ буди у каква сношеня ступао, внимателнимъ чини и опомянѣ, да онъ реченомъ Атанацку на емство гореисчислѣны добара никакой заемъ дати неупушти се, а много манѣ да бы смео речена добра за новце купити ерѣ кои то учини, нека самъ себи отудъ проистекшу штету припише.

У Смедереву 18. Мая 1856.

Живота Атанацковић.  
трговаць.

Подписаный узима честь обзнати почитаемой публики, да е изъ кафане Г. Рашиве, на дунаву постоеће, изишао и у свою кафану у вароши, докуће татаръ-Јованчине лежећу, данасъ прешао, — молећи да га сви доякошны г. муштерѣ а и осталы путници поштата своимъ удостоити изволе; увѣраваюћи ѣй, да ћеду са свима потребностима за путника, пристойно угошћени быти.

У Смедереву 23. Априла 1856.

Ранко А. Јовановић  
кафеѣя.

(6—6)

Стецишта се отвараю:

1. При Суду Окр. Крагуевачкогъ надъ целимъ иманѣмъ поч. г. Нестора Аврамовића, быв. Началн. ср. Црногорскогъ, до 1. Юнѣ.

2. При Суду Окр. Ужичкогъ надъ целимъ иманѣмъ пок. Ђвте и Обрена Циновића изъ Обай-гора, до 7. Юнѣ.

Продаваће се на Лицитаѣи:

1. У Пожаревцу непокретна добра Митра Стокића, циганина, 6. 7. и 8. Юнѣ.

2. У Любино Окр. Пожар. непокр. добра Милана Николића, 8. 9. и 10. Юнѣ.